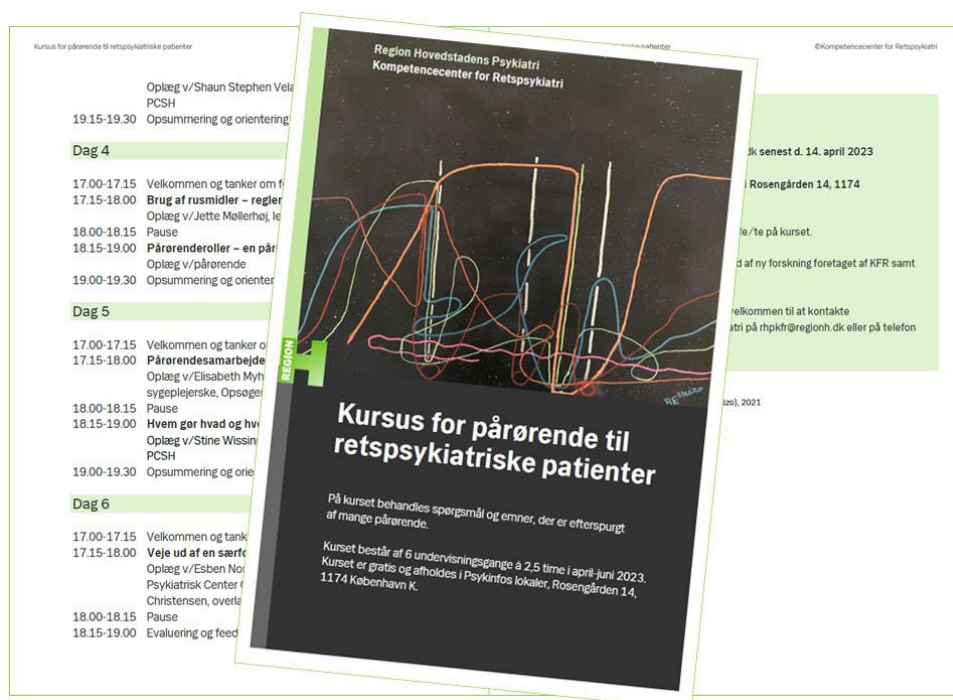

NOTAT

Evaluering af kursus for pårørende til retspsykiatriske patienter

Dette notat sammenfatter feedback og evaluering fra pårørendekursus afholdt af Kompetencecenter for Retspsykiatri (KFR) i marts-maj 2024

Formål, baggrund og rekrutteringsstrategi

KFR afholdt i foråret 2024 et kursus for pårørende til retspsykiatriske patienter. Indholdet i kurset bygger på KFR's undersøgelser af, hvad pårørende oplever at mangle viden om.¹

¹ Møllerhøj & Stølan, 2021: Vendepunkter. Patienters og pårørendes fortællinger og erfaringer med forløb før og efter dom. KFR Arbejdspapir 6/2021.

Formålet med kurset er at give de pårørende faktuel viden om retspsykiatri og retspsykiatriske behandlingsforløb, for på den måde at give deltagerne bedre muligheder for at støtte og bidrage til recoveryprocesser for de patienter, de er pårørende til. I annoncering og i introduktionen til kurset gøres det tydeligt, at der ikke er tale om en pårørendegruppe, men et kursus med information og videndeling.

Kurset består af 6 undervisningsgange á 2,5 timer fra 17.00 til 19.30 en fast ugedag. Kurset er gratis og afholdes i PsykInfos lokaler i København K. Foruden den centrale placering bruges PsykInfos lokaler, for at afholde kurset på neutral grund. Derudover understreger den centrale placering, at kurset henvender sig til pårørende til retspsykiatriske patienter, der er tilknyttet psykiatrien i hele Region Hovedstaden.

Kurset var i 2024 fuldttegnet med 17 deltagere. Denne begrænsning er både valgt i forhold til kapaciteten i PsykInfos lokaler, og for at understøtte den fortrolighed og dynamik, der kan opstå imellem kursets deltagere. Deltagerne til kurset blev rekrutteret gennem en mangeartet rekrutteringsstrategi og med værdifuld hjælp fra samarbejdspartnere og kolleger i Region Hovedstadens Psykiatri.

Type rekruttering	Hvem
Opslag på (sociale) medier	PC Sct. Hans' hjemmeside, nyhedsbrev og Instagram KFRs hjemmeside, LinkedIn og KFR Videndeling RHPs hjemmeside og intranet Psykinfos Facebook side, hjemmeside og kalender Opslag i diverse Facebook grupper
Mailannoncering	Ledere i Afdeling R Fællespostkasser på alle centre i RHP, med ønske om at information om kurset videresendes til alle afsnit + socialrådgivere og FACT/ambulante teams. Bedre Psykiatri, LAP, SIND, Skizofreniforeningen, En Af Os, Skolen for Recovery og Landsforeningen af Patientrådgivere og Bistandsværger. KFRs personbårne kontakter på alle centre i RHP
Fysiske eksemplarer af kursusprogram	Alle oplægsholdere Alle afsnit og enheder på PC Sct. Hans inkl. ambulatorier og Velkomsthuset PsykInfo

Kursets indhold

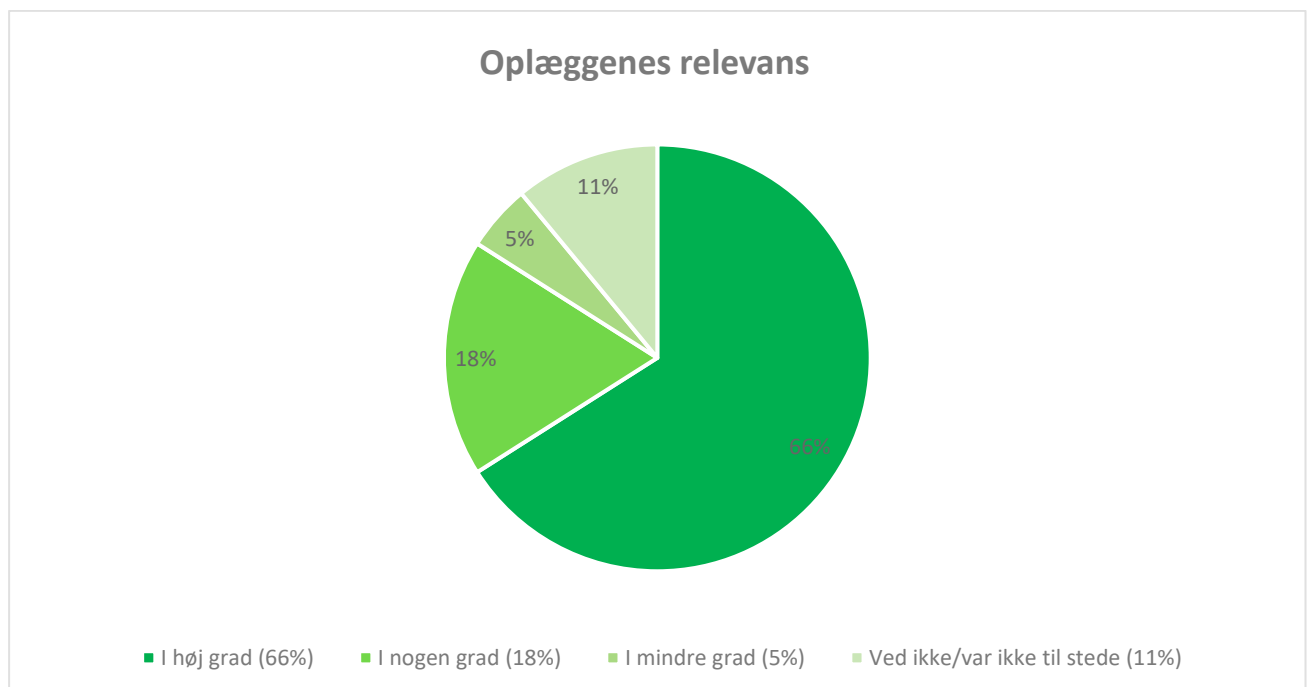
Kursusprogrammet er sammensat af oplæg fra KFR og oplæg fra kolleger i

Region Hovedstadens Psykiatri. Kursets forløb afspejler de forskellige faser i et retspsykiatrisk forløb, herunder sigtelse for kriminalitet, mentalundersøgelse, retssag og domsafsigelse, A-dom eller B-dom og veje ud af særforanstaltninger. Ligeledes har kurset fokus på rollen som bistandsvæрге og socialrådgiveres funktion i et retspsykiatrisk forløb. Et gennemgående tema i kurset er de pårørendes og professionelle rolle som vikarierende håb for patienterne og understøttelse af patienternes personlige recoveryprocesser. Nedenfor ses en oversigt over kursusindholdet.

KURSUS-DAG	OPLÆG
Dag 1	• Pårørende til retspsykiatriske patienter – en særlig udfordring? v/Jette Møllerhøj, leder og seniorforsker, KFR • Dømt til behandling. Hvad er en psykiatrisk særforanstaltning? v/Jette Møllerhøj
Dag 2	• Retspsykiatriske behandlingsforløb v/Hans Henrik Ockelmann, overlæge, Psykiatrisk Center Sct. Hans (PCSH) • Rollen som bistandsvæрге – hvad og hvordan? v/Leif Jensen, bistandsvæрге.
Dag 3	• Recovery og vikarierende håb Oplæg v/Jette Møllerhøj, leder og seniorforsker, KFR • Personlig recovery og erfaringer fra arbejdet som recoverymentor v/Shawn Stephen Velaidum, recoverymentor, PCSH
Dag 4	• Pårørendesamarbejde - med og uden samtykke v/Lea Marie Nielsen, psykiatrisk sygeplejerske • Pårørenderoller – en pårørendes fortælling v/pårørende
Dag 5	• Brug af rusmidler – regler, rammer og udfordringer v/Jette Møllerhøj, leder og seniorforsker, KFR • Hvem gør hvad og hvem kan jeg spørge om hvad? v/Stine Wissing Olsen, ledende socialrådgiver, PCSH
Dag 6	• Vej ud af en særforanstaltning v/Esben Nordentoft, overlæge, FACT-team, Psykiatrisk Center Glostrup

Evaluerings

Deltagerne blev bedt om at evaluere kurset på kursets sidste dag. De udfyldte en skriftlig evaluering som bestod af en kombination af afkrydsningsmuligheder og plads til fritekstbesvarelser. Derudover blev der gennemført en mundtlig evaluering, hvor deltagerne havde mulighed for at komme med uddybende kommentarer til den skriftlige evaluering. Ud af de 17 deltagere har 16 gennemført evalueringen.

I evalueringen blev kursUSDeltagerne bedt om at angive, hvor relevante de forskellige oplæg var. Skalaen indeholdt svarmulighederne "høj grad", "i nogen grad", "i mindre grad" samt "ved ikke/var ikke til stede". For at belyse den generelle vurdering af oplæggenes relevans for kursUSDeltagerne, er vurderingerne af de enkelte oplæg slået sammen. Som det ses på ovenstående cirkeldiagram, var der stor enighed om, at oplæggenes var relevante.

Hvilke oplæg blev især fremhævet?

I evalueringen blev kursUSDeltagerne bedt om at notere, hvilke oplæg, der var særligt relevante for dem. Flere beskriver at alle oplæg har været relevante. Derudover er det særligt oplæggenes om socialrådgivernes og bistandsværgerens roller samt oplæggenes, der fokuserede på personlig recovery og vikarierende håb, der fremhæves.

En kursUSDeltager beskriver det således: "Jeg har ingen favorit, men synes det er den samlede pakke, der giver relevans." En anden kursUSDeltager beskriver, at det er "meget svært at vælge. Alle oplæg har været meget relevante for mig – både ift. forskellige vendepunkter, recovery, pårørendemuligheder, socialrådgivere og de to overlæger." En tredje siger: "Jeg har været meget tilfreds og kunne ikke undvære nogle af indslagene."

Udbytte og anbefalinger

Kursusdeltagerne blev spurgt, om kurset levede op til deres forventninger, her svarede 11 "i høj grad" mens 5 svarede "i nogen grad." Deltagerne blev ligeledes spurgt, om de ville anbefale kurset til andre. Her svarede 15 "i høj grad" mens 1 svarede "i nogen grad."

Mange af kursusdeltagere beskriver, at de har fået meget viden på området, som de ikke havde i forvejen. En deltager siger: "Jeg har fået en masse viden om emner, jeg ikke kendte noget til" mens en anden fortæller, at de har fået: "Meget mere viden og indsigt på området."

Mange af kursusdeltagerne pointerer, at det var betydningsfuldt at møde de andre kursusdeltagere. En kursusdeltager fortæller: "Jeg har mødt andre som er i samme situation som mig. Det er faktisk noget af det bedste – det har jeg ikke oplevet før og det har været rart ikke at skulle skamme sig over at elske et menneske der har begået kriminalitet og har psykisk sygdom." En anden kursusdeltager beskriver, at det vedkommende har fået ud af at deltage i kurset blandt andet er at blive bevidst om, at det kan være en fordel at: "fokusere på det vi egentlig har indflydelse på, og lade resten være, med ro i sindet." En anden deltager har en lignende oplevelse og beskriver det således: "Jeg er klar på næste periode i min pårørendes retslige forløb. Jeg ved nu hvor jeg vil lægge min energi og hvor jeg vil spare på den."

Kursusdeltagerne fortæller desuden, at det bedste ved kurset var:

"Shaun! Og at møde de andre. Men også bare det hele"

"Den gode stemning, den positive ånd – troen på at det kan blive bedre"

"At den megen erfaring fra fagprofessionelle, forskere og deltagere kom i spil"

"Jeg kunne give Shauns fortælling videre til min pårørende og den gav håb!"

"Vi var fælles om noget"

"Det har givet mig redskaber til at støtte min pårørende. Det har beriget mig"

"At erfare at der er rigtig mange indenfor systemet, som gør et stort arbejde for at forbedre systemet"

"At få indsigt – og også at høre om patienters svar på diverse undersøgelser. Og måske også få et lille håb/lys i mørket vedrørende den kæmpesorg der har ramt os"

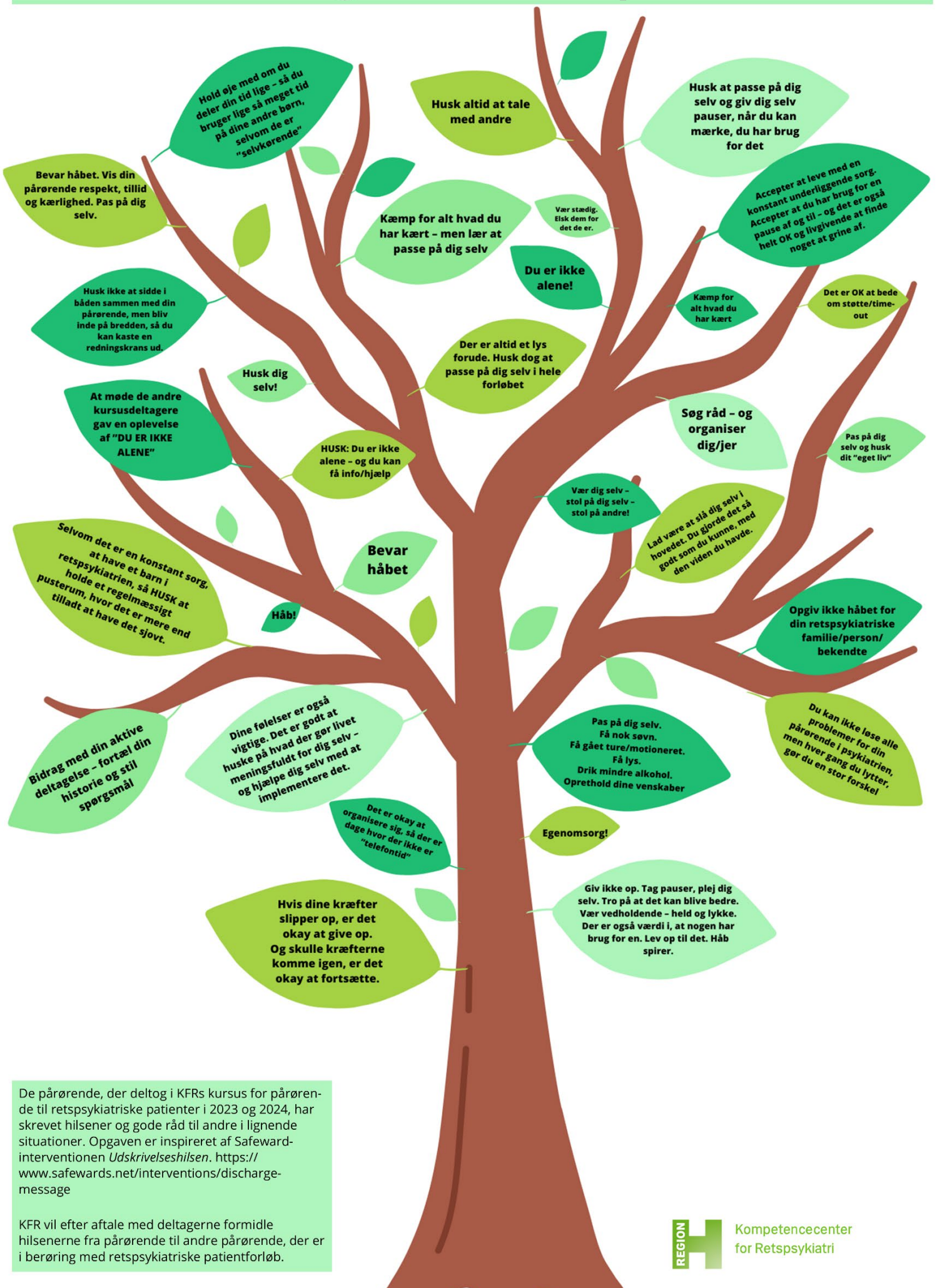
Håb og recovery

Flere tematikker går igen, når man spørger kursusdeltagerne, hvad de har fået ud af at deltage i kurset. At få mere viden om det særlige område som retspsykiatrien er, samt at blive i stand til at prioritere ens egen indsats på de områder, hvor man kan gøre en forskel og på den måde kunne støtte patienters håb og recoveryproces samtidig med, at man passer på sig selv, er gennemgående.

Deltagernes udbytte fra årets kursus minder på mange måder om det deltagerne fra sidste års kursus beskrev. Dette afspejler sig i den afsluttende øvelse, som kursusdeltagerne blev bedt om at deltage i. Med inspiration fra Safeward-interventionen *Udskrivelseshilsen*, hvor patienter bliver bedt om at skrive en hilsen til kommende patienter, blev kursusdeltagerne bedt om at skrive hilsener og gode råd til andre pårørende i lignende situationer.² Resultatet af øvelsen for kursets deltagere både i 2023 og 2024 ses således i en samlet plakat nedenfor.

²https://www.safewards.net/images/danish/interventions/Discharge_Message_Full_intervention_description_of_Discharge_Messages.pdf

Gode råd og hilsener fra pårørende

De pårørende, der deltog i KFRs kursus for pårørende til retspsykiatriske patienter i 2023 og 2024, har skrevet hilsener og gode råd til andre i lignende situationer. Opgaven er inspireret af Safeward-interventionen *Udskrivelseshilsen*. <https://www.safewards.net/interventions/discharge-message>

KFR vil efter aftale med deltagerne formidle hilsenerne fra pårørende til andre pårørende, der er i berøring med retspsykiatriske patientforløb.